

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije službeni dokument)

PRETRESNO VIJEĆE

Haag, 4. april 2007.

SAŽETAK PRESUDE O KAZNI ZA DRAGANA ZELENOVIĆA

U nastavku se nalazi sažetak presude koju je danas pročitao sudija Orije:

Ovo Pretresno vijeće zasjeda danas kako bi izreklo presudu o kazni u predmetu *Tužilac protiv Dragana Zelenovića*.

Na ovom zasjedanju Pretresno vijeće će dati kratak rezime svojih zaključaka. Naglašavamo da se radi samo o rezimeu i da se mjerodavni prikaz zaključaka Pretresnog vijeća nalazi u pismenoj Presudi o kazni koja će biti dostupna na kraju današnjeg zasjedanja.

Gospodin Zelenović se tereti po sedam tačaka optužnice za mučenje i silovanje, kao zločine protiv čovječnosti, i po sedam tačaka za mučenje i silovanje, kao kršenja zakona i običaja ratovanja. On se tereti individualnom odgovornošću po članu 7(1) Statuta. Zločini za koje se tereti počinjeni su u opštini Foča, u Bosni i Hercegovini, u periodu od jula do oktobra 1992.

Nekoliko godina nakon što je ovaj Međunarodni sud podigao optužnicu protiv g. Zelenovića, on je napustio svoj dom i otputovao u Rusiju pod lažnim imenom kako ne bi bio pronađen i uhapšen. Ruske vlasti su ga uhapsile 22. augusta 2005., a 8. juna 2006, prebačen je u Bosnu i Hercegovinu. Odatle je prebačen na Međunarodni sud i pritvoren u Pritvorsku jedinicu UN-a. Vijeće za prosljeđivanje predmeta je tada već primilo zahtjev tužilaštva po pravilu 11*bis* da se predmet g. Zelenovića prosljedi u Bosnu i Hercegovinu kako bi mu se tamo sudilo. No, 14. decembra 2006. tužilaštvo i odbrana u ovom predmetu podnijeli su zajednički zahtjev za razmatranje Sporazuma o izjašnjavanju o krivici između g. Zelenovića i Tužilaštva prema kojem je g. Zelenović pristao da se izjasni krivim po tri tačke optužnice koje ga terete za mučenje i četiri tačke koje ga terete za silovanje, kao zločine protiv čovječnosti. Na zasjedanju pred ovim Pretresnim vijećem 17. januara 2007. g. Zelenović se izjasnio da je kriv po gorenavedenih sedam tačaka optužnice za zločine protiv čovječnosti. Na istom zasjedanju Pretresno vijeće je prihvatilo njegovo potvrdno izjašnjavanje o krivici i proglasilo ga, shodno tome, krivim.

Činjenice na kojima se zasniva potvrdno izjašnjavanje o krivici iznesene su u Izjavi o činjenicama koja se nalazi u prilogu Sporazuma o izjašnjavanju o krivici. Pretresno vijeće će sad ukratko iznijeti te činjenice.

Dragan Zelenović rođen je 12. februara 1961. u Foči, u istočnoj Bosni i Hercegovini. U periodu na koji se odnosi optužnica g. Zelenovic bio je vojnik i *de facto* vojni policajac u Teritorijalnoj odbrani bosanskih Srba. Od ljeta 1992. pa nadalje bio je u vojsci bosanskih Srba.

Političko i vojno preuzimanje vlasti u opštini Foča započelo je tako što su početkom aprila 1992. srpske snage granatirale grad Foču iz teške artiljerije. Taj napad bio je dio oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini između Vladinih snaga i srpskih snaga. Napadi na Foču i okolna sela - većina je bila nebranjena i u njima nije bilo vojnih ciljeva - trajali su do sredine jula 1992.

Internet address: <http://www.un.org/icty>

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

Za vrijeme i nakon preuzimanja vlasti u gradu Foči i okolnim selima i opštinama, Muslimani i drugi nesrbi koji su ondje živjeli izloženi su rasprostranjenom i sistematskom zlostavljanju koje se odvijalo po obrascu, a svrha mu je bila da se većina njih ukloni iz opštine. Muslimansko i drugo nesrpsko stanovništvo je metodično sakupljano i prelaćivano, a ponekad i ubijano. Muškarci i žene su razdvajani i prebacivani u razne zatočeničke objekte, gdje su bili izloženi ponižavajućem i degradirajućem postupanju. Nakon dugog zatočeništva, zatočeniци su deportovani ili prisilno preseljeni u Crnu Goru ili mjesta pod kontrolom Vlade Bosne i Hercegovine. Kao rezultat ovog napada na civilno stanovništvo u Foči i okolnim opštinama, izuzetno velik broj muslimanskih civila protjeran je iz ove regije.

Gospodin Zelenović je učestvovao u napadu na sam grad Foču i okolna sela, te u procesu hapšenja civila koji je nakon toga uslijedio, od sredine aprila do sredine jula 1992. Strane u postupku slažu se da je u Bosni i Hercegovini tokom cijelog perioda na koji se odnosi optužnica vladao oružani sukob. Nadalje, strane se slažu da su krivična djela i nečinjenje g. Zelenovića bili dio rasprostranjenog i sistematskog napada na civilno stanovništvo, osobito na muslimansko stanovništvo u opštini Foča. Naposljetku, strane se slažu da je g. Zelenović znao za postojanje oružanog sukoba, i za rasprostranjene i sistematske napade na nesrpsko civilno stanovništvo, poglavito Muslimane, te da je znao da su njegovi postupci bili dio tog napada i da su mu doprinijeli.

Zločini za koje je g. Zelenović priznao krivicu počinjeni su u nekoliko različitih zatočeničkih centara u opštini Foča, gdje su bile zatočene muslimanske žene i djevojke.

Dana 3. jula 1992. g. Zelenović i neki drugi ljudi uhapsili su grupu od oko 60 Muslimana, žena, djece i staraca iz jednog sela u opštini Foča, te su ih odveli u privremeni zatočenički objekt nazvan Buk Bijela. U tom zatočeničkom objektu g. Zelenović i drugi ljudi su razdvojili žene od djece. Počeli su ispitivati žene i, u toku tog ispitivanja, ženama su prijetili da će ih seksualno zlostavljati i pobiti.

Tokom jednog od prvih dana tog zatočeništva, g. Zelenović i jedan drugi čovjek ispitivali su Svjedokinju 75 o njezinom selu i pitali je da li seljani imaju oružje. Onaj drugi čovjek je upozorio Svjedokinju 75 da će je vojnici silovati i nakon toga ubiti ako ne kaže istinu. Kad su g. Zelenović i drugi isljednik ustanovili da žrtva nije dala adekvatan odgovor, jedan vojnik ju je odveo u drugu prostoriju gdje ju je redom silovalo deset vojnika. Gospodin Zelenović je znao da su njegovo činjenje u pogledu ispitivanja i nečinjenje u pogledu prijetnji silovanjem i smrću upućenih Svjedokinji 75, te njezinog odvođenja u prostoriju gdje je silovana, bitno pomogli počinjenju ovog zločina.

Negdje u isto vrijeme u julu 1992., g. Zelenović i tri neidentifikovana vojnika ispitivali su Svjedokinju 87, Muslimanku staru 15 godina, u jednoj prostoriji u Buk Bijeloj. Tokom ispitivanja, g. Zelenović i ta tri vojnika optužili su djevojku da ne govori istinu i silovali je. Dok ju je silovao, jedan od vojnika prijetio je žrtvi tako što joj je prislonio pištolj uz glavu.

U roku od deset dana od kako je zatočena u Buk Bijeloj, ta grupa žena, djece i staraca prebačena je i zatočena, skupa sa drugim ljudima, u dvije učionice u gimnaziji u Foči. Jednom prilikom, g. Zelenović je sa još nekim ljudima izveo četiri žene i djevojke iz učionica. Svjedokinje 75 i 87 bile su u toj grupi. Gospodin Zelenović ih je odveo u drugu učionicu gdje su čekali vojnici. On je onda odlučio koja će žena dopasti kojem vojniku. Gospodin Zelenović je silovao Svjedokinju 75, dok su drugi vojnici silovali druge žene i djevojke.

Od 8. do 13. jula 1992, Svjedokinja 75 i Svjedokinja 87 izvođene su iz gimnazije u Foči i odvođene na razna mjesta, u tri navrata. Prvi put žene su odvedene u stan u vlasništvu g. Zelenovića. Ondje su on i još tri čovjeka silovali Svjedokinju 75. Gospodin Zelenović je tom prilikom silovao i Svjedokinju 87. Drugi put žene su odvedene u drugi stan,

gdje ih je Zelenović opet silovao. Treći put g. Zelenović je odveo žene u jednu napuštenu kuću u Gornjem Polju gdje je silovao Svjedokinju 87.

Dana 13. jula 1992, osobe zatočene u gimnaziji u Foči prebačene su u sportsku dvoranu "Partizan", gdje su ostale u zatočeništvu još mjesec dana, nakon čega je većina zatočenika prebačena u Crnu Goru. Svi zatočenici bili su muslimanski civili iz sela u opštini Foča. Uslovi života u sportskoj dvorani "Partizan" bili su okrutni i njihovo zatočeništvo bilo je obilježeno nečovječnim postupanjem, izgladnjivanjem, te fizičkim i psihičkim mučenjem koje je uključivalo seksualno zlostavljanje.

Jednom prilikom u julu 1992 g. Zelenović i drugi ljudi izveli su Svjedokinju 87 iz sportske dvorane "Partizan" i silovali je. Drugom prilikom, u augustu, svjedokinje 87 i 75 su izvedene iz sportske dvorane "Partizan" i zatočene u kući koju su zvali Karamanova kuća. Odatle su krajem oktobra iste godine Zelenović i druga dvojica saizvršilaca odveli Svjedokinju 87, Svjedokinju 75 i još dvije žene u jedan stan u Foči. Ondje je g. Zelenović silovao Svjedokinju 87, a saizvršioci su silovali druge žene.

Gospodin Zelenović se izjasnio da je kriv za sve slučajeve mučenja i silovanja navedene gore.

Sada prelazimo na elemente koji su uzeti u obzir prilikom izricanja kazne.

Tužilaštvo je preporučilo da se g. Zelenoviću izrekne kazna zatvora u trajanju od 10 do 15 godina, dok je odbrana preporučila kaznu od 7 do 10 godina zatvora.

Pri utvrđivanju odgovarajuće kazne, Vijeće je procijenilo težinu zločina koje je počinio g. Zelenović, uključujući i prirodu krivičnih djela mučenja i silovanja kao zločina protiv čovječnosti, konkretne okolnosti u ovom predmetu, te oblik i stepen učestvovanja g. Zelenovića. Zločini koje je priznao g. Zelenović bili su dio obrasca seksualnog zlostavljanja koji se odvijao u periodu od više mjeseci i na više mjesta. I žrtava je bilo više. Gospodin Zelenović je direktno učestvovao u seksualnom zlostavljanju žrtava u više zatočeničkih objekata; to uključuje i višestruko silovanje Svjedokinje 75 i Svjedokinje 87.

Krivica g. Zelenovića je utvrđena za devet silovanja, koja je lično počinio, a od kojih je osam kvalifikovano i kao mučenje i kao silovanje. Takođe je utvrđena njegova krivica za dva silovanja u kojima je učestvovao kao saizvršilac, od kojih je jedno kvalifikovano i kao mučenje i kao silovanje, a jedno kao mučenje i silovanje putem pomaganja i podržavanja. Četiri silovanja u kojima je učestvovao bila su grupna silovanja, u kojima je učestvovalo još tri ili više počinitelja. U jednom od slučajeva učestvovao je kao pomagač i podržavalac u grupnom silovanju Svjedokinje 75. Nju je silovalo bar deset vojnika i to tako grubo da je žrtva izgubila svijest. Kao saizvršilac, učestvovao je u incidentu u kojem je žrtvi priječeno tako što joj je u glavu uperen pištolj za vrijeme silovanja. Pretresno vijeće nalazi da su razmjeri počinjenih zločina veliki i da je g. Zelenović u značajnoj mjeri učestvovao u njima.

Žrtve u ovom predmetu bile su osobito ranjive u vrijeme kad su počinjeni zločini. Bile su nenaoružane i nisu se mogle braniti i bile su zatočene u okrutnim uslovima tokom dugog vremenskog perioda. Povrh toga, Svjedokinja 87 - koju je je g. Zelenović silovao mnogo puta - imala je oko 15 godina u vrijeme kad su ti zločini počinjeni.

Žene i djevojke u zatočeničkim objektima živjele su u stalnom strahu od silovanja i seksualnog zlostavljanja do kojih je dolazilo u više navrata. Neke su pomišljale na samoubistvo, a neke su postale ravnodušne prema onom što im se događa. Žrtve u zatočeničkim centrima u Foči trpjele su neizreciv bol, uvredu i poniženje jer su bile više puta silovane, a nisu znale da li će uopće preživjeti te patnje. To seksualno zlostavljanje ostavilo je za sobom duboke ožiljke koji se možda nikad neće iscijeliti. Možda baš ta činjenica govori najviše o težini zločina u ovom predmetu.

Cijeli niz ličnih prilika g. Zelenovića uzet je u obzir kao olakšavajuće okolnosti. Pretresno vijeće, međutim, naglašava da te okolnosti ni na koji način ne umanjuju težinu zločina.

Gospodin Zelenović je odlučio da prizna krivicu i izjasni se da je kriv. Postoji niz razloga - koji se mogu primijeniti i u ovom slučaju - zašto potvrdno izjašnjavanje o krivici treba uzeti kao olakšavajuću okolnost. Pretresno vijeće je uzelo u obzir priznanje krivice g. Zelenovića i njegovu odluku da se suoči sa posljedicama svojih djela. Pretresno vijeće je takođe uzelo u obzir u kojoj mjeri priznanje krivice može doprinijeti utvrđivanju istine i pomirenju u regiji, kao i činjenicu da priznanje krivice oslobađa žrtve užasnih zločina od ponovnog proživljavanje te traume zbog svjedočenja pred sudom. Naposljetku, Pretresno vijeće je uzelo u obzir i vrijeme i trud koji je prišteđen Međunarodnom sudu zato što se nije morao provesti dugotrajan sudski postupak, iako je tom aspektu pridana ograničena težina.

Pretresno vijeće je takođe pridalo težinu odlučnosti g. Zelenovića da saraduje sa Tužilaštvom, pa i da svjedoči pred sudom, zajedno sa stepenom saradnje koji je već ostvario. Pretresno vijeće je takođe uzelo u obzir kao olakšavajuću okolnost i kajanje koje je g. Zelenović izrazio za svoje zločine. Naposljetku, Pretresno vijeće je pridalo ograničenu težinu sljedećim ličnim prilikama g. Zelenovića: njegovoj porodičnoj situaciji i njegovom zdravstvenom stanju, činjenici da ranije nije osuđivan i njegovom dobrom ponašanju u pritvoru.

U određivanju kazne, Pretresno vijeće je takođe uzelo u obzir i opštu praksu izricanja zatvorskih kazni pred sudovima u bivšoj Jugoslaviji, kao i sudsku praksu ovog Međunarodnog suda.

Gospodine Zelenoviću, molim Vas da ustanete.

Iz razloga koji su ukratko izneseni gore, ovo Pretresno vijeće, razmotrivši sve činjenice u ovom predmetu kao i argumente strana, Statut i Pravilnik, te na osnovu činjeničnih i pravnih zaključaka utvrđenih u Presudi o kazni, ovime osuđuje Vas, g. Zelenoviću, na jedinstvenu kaznu od 15 godina zatvora.

Vrijeme provedeno u pritvoru uračunat će Vam se u ovu kaznu koja Vam je izrečena. Ruske vlasti su Vas uhapsile 22. augusta 2005., te će vam se stoga od kazne odbiti 591 dan.

U skladu s pravilom 103 (C) Pravilnika o postupku i dokazima, ostat ćete u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne privedu kraju pripreme za Vaše prebacivanje u državu u kojoj ćete izdržavati kaznu.

Pretresno vijeće ovime zaključuje zasjedanje.